

Karvakukkajäärä

Hårig blombock
Etorofus pubescens

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Karvakukkajäärä on keskikokoinen, noin 1,2–1,5 cm pituinen kukkajäärä. Sen ruumis on musta ja peitinsiivet tavallisesti kellanruskeat, osalla yksilöistä peitinsiivetkin ovat mustat. Karvakukkajäärän peitinsiivet kapenevat voimakkaasti taaksepäin. Etuselkä on leveä ja sen pitkät, terävät takanurkat ulottuvat peitinsiipien hartioiden yli. Karvakukkajäärä onkin erotettavissa muista sitä muistuttavista kukkajääristä etenkin ruumiinmuotonsa perusteella.

Karvakukkajäärän jalat ovat pääosin mustat, mutta takasääret ovat osittain kellanpunaiset. Rusokukkajäärän (*Stictolepura rubra*) koiras muistuttaa paljon karvakukkajäärää, mutta rusokukkajääräkoiraan sääret ja nilkat ovat kokonaan kellanruskeat. Karvakukkajäärää myös muistuttavalla idänkukkajäärällä (*Lepturalia nigripes*) jalat ovat kokonaan mustat. Karvakukkajäärän toukkakäytävät muistuttavat muiden kukkajäärien käytäviä. Ne ovat karkean purun täyttämiä ja noin 5 mm leveitä. Ulostuloreiät ovat pyöreitä, läpimitaltaan 4 mm

Elinympäristö ja levinneisyys

Toukat elävät männyn kannoissa sekä kaatuneissa ja pysyyn kuolleissa puissa. Karvakukkajäärä näyttää vaativan lisääntymispaikakseen paahteisia männikkörinteitä, joissa on runsaasti iäkstä ja kuollutta puustoa. Kehitysaika on kolme vuotta. Aikuisia kuoriaisia tavataan heinä-elokuussa korkeiden auringonpaisteisten kalliorinteiden tuntumasta tienvarsilta ja metsänreunoista, jossa ne oleilevat etenkin karhunputken ja maitohorsman kukilla. Aikuiset karvakukkajäärät voivat kuitenkin ilmeisesti lentää kukille kaukanakin sijaitsevilta lisääntymispaikoilta. Karvakukkajäärää on tavattu hyvin harvinaisena Keski-Suomen eteläosiin asti.

Nykytila ja uhkatekijät

Karvakukkajäärä on taantunut etenkin vanhojen, runsaasti lahpuuta sisältävien metsien vähenemisen takia. Lahopuun ja kookkaiden vanhojen puiden väheneminen ovat edelleen uhkana lajille. Nykyisiä esiintymiä tunnetaan eniten Jyväskylän eteläpuoliselta alueelta sekä muutamilta paikoilta Etelä-Savosta. Tuoreita havaintoja on myös Nuuksiosta ja Lahden seudulta.

Hoitosuositukset

Karvakukkajäärän esiintymien läheisyydessä tulisi säästää iäkkäät ja kuolleet mänty, jotka sijaitsevat paahteisissa rinteissä. Myös eri-ikäisiä mäntyjä tulisi säästää sopivien jatkuksen turvaamiseksi. Laji hyötyy myös aikuisille kuoriaisille sopivista kukkaniityistä tai kasvustoista lisääntymispaikkojen läheisyydessä.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtData-banken, SLU, Uppsala. 512 s.

Heliövaara K., Mannerkoski I. & Siitonen J. 2004. Suomen sarvijäärät. Tremex Press, Helsinki. 374 s.

Kuva: Pekka Malinen, CC-BY-SA-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)